

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Wesołowski

SSN Mariusz Załucki

w sprawie z wniosku E. M., L. M., A. M. i Z. M.
z udziałem P. spółki akcyjnej w W., O. spółki akcyjnej w W. i P. spółki z
ograniczoną odpowiedzialnością w T.
o ustanowienie służebności przesyłu,
oraz w sprawie z wniosku O. spółki akcyjnej w W.
z udziałem E. M., L. M., A. M. i Z. M.
o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 8 lutego 2023 r. w Izbie Cywilnej
w Warszawie
zażalenia wnioskodawców E. M., L. M., A. M. i Z. M.
na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie
z 6 września 2022 r., sygn. akt XXVII Ca 2291/19,

- 1. prostuje w zaskarżonym postanowieniu sygnaturę akt z "XXVII WSC 94/21" na "XXVII Ca 2291/19";**
- 2. uchyla zaskarżone postanowienie.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z 6 września 2022 r. odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawców E. M., L. M., A. M. i Z. M. od postanowienia tego Sądu z 11 lutego 2021 r. Sąd drugiej instancji wskazał, że zarządzeniem z 13 lipca

2022 r. wezwano pełnomocnika skarżących do usunięcia braków formalnych wniesionej skargi kasacyjnej przez (1) wyjaśnienie wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia wobec tego, że skargą jest objęte rozstrzygnięcie co do ustanowienia służebności i rozstrzygnięcie co do jej zasiedzenia w sprawach „połączonych na podstawie art. 212 k.p.c.” w piśmie w 6 egz. i (2) uiszczenie kwoty 200 zł tytułem uzupełnienia opłaty sądowej od skargi kasacyjnej (stwierdzenie zasiedzenia służebności) w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej. Wezwanie zostało doręczone pełnomocnikowi skarżących 2 sierpnia 2022 r., zatem termin do uzupełnienia braków formalnych upłynął 9 sierpnia 2022 r., tymczasem pismo procesowe stanowiące odpowiedź na powyższe zobowiązanie wraz z potwierdzeniem uiszczenia uzupełniającej opłaty sądowej zostało nadane na pocztę 22 sierpnia 2022 r.

Zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej wnieśli wnioskodawcy zaskarżając je w całości, wnosząc o jego uchylenie. Skarżący zarzucili naruszenie:

1) art. 130 § 1, art. 130^{1a} § 1, art. 398²¹, 391, 212 k.p.c. i art. 45 Konstytucji RP przez nieustalenie przez sąd, że wezwanie do usunięcia braków skargi kasacyjnej – pismo sądu z 13 lipca 2022 r. nie zobowiązywało do wyjaśnienia wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej;

2) art. 398⁴ § 3, art. 398⁶ § 1 i 2, art. 126, art. 25 w zw. z art. 368 § 2 k.p.c. oraz art. 398²¹ k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na odrzuceniu skargi kasacyjnej, mimo że brak formalny w postaci niewłaściwej opłaty został uzupełniony w terminie, tj. 2 sierpnia 2022 r. i przez uznanie, że wezwanie do wyjaśnienia wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia stanowi brak formalny skargi kasacyjnej;

3) art. 398⁶ § 1 w zw. z art. 130^{1a} k.p.c. przez błędne i niejasne sformułowanie wezwania z 13 lipca 2022 r.;

4) art. 126¹ § 1, art. 368 § 2, art. 398²¹ i 398⁴ k.p.c. przez uznanie, że w sytuacji, kiedy strona postępowania wskazała wartość przedmiotu postępowania

uznać należy, że niewyjaśnienie sposobu skalkulowania wartości przedmiotu zaskarżenia stanowi brak formalny.

Skarżący zarzucali również błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że wnioskodawcy nie uiścili w terminie 200 zł tytułem uzupełnienia opłaty sądowej od skargi kasacyjnej oraz, że pismo sądu z 13 lipca 2022 r. doręczone 2 sierpnia 2022 r. zawiera wezwanie do wyjaśnienie wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia w terminie tygodnia pod rygorem odrzucenia skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z utrwalonym i jednolitym orzecnictwem Sądu Najwyższego, treść wezwania do usunięcia braków formalnych pisma procesowego zależna jest od dostrzeżonych wadliwości, których rodzajów może być wiele. Wezwanie do uzupełnienia braków formalnych powinno być zatem dokładne, w sposób dostępny, czytelny i zrozumiały wskazywać rodzaj i termin czynności wymaganej od adresata wezwania, tj. zarówno strony, uczestnika postępowania jak i pełnomocnika, a także rygor w przypadku niezastosowania się do jego treści. Strona czy uczestnik postępowania nie może ponosić negatywnych skutków, będących następstwem niejasnej treści wezwania (zob. postanowienia SN: z 19 maja 2016 r., III CZ 17/16; z 2 marca 2016 r., V CZ 5/16; z 9 października 2014 r., IV CZ 61/14; z 9 października 2013 r., V CZ 45/13; z 23 maja 2013 r., I CZ 46/13; z 11 września 2012 r., II PZ 21/12, OSNP 2013, nr 17-18, poz. 206; z 28 września 2011 r., I CZ 81/11, wyrok SN z 30 stycznia 2008 r., III CSK 235/07).

2. Rację ma skarżący, że wezwanie do usunięcia braków skargi kasacyjnej sporządzone na podstawie zarządzenia z 13 lipca 2022 r. nie zobowiązywało do wyjaśnienia wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej. Wezwanie składa się bowiem z dwóch punktów, przy czym rygor w postaci odrzucenia skargi kasacyjnej w wypadku nieusunięcia jej braków w terminie tygodniowym odnosi się jedynie do punktu drugiego wezwania, dotyczącego uzupełnienia opłaty od skargi kasacyjnej. Punkt pierwszy wezwania wskazujący na konieczność wyjaśnienia wartości przedmiotu zaskarżenia nie został opatrzony żadnym rygorem. Z uwagi zaś na sposób

skonstruowania treści wezwania, nie można powiązać rygoru określonego w punkcie drugim z treścią punktu pierwszego

Nieprecyzyjne zarządzenie o wezwaniu do usunięcia braków skargi kasacyjnej nie pozwalało więc na stwierdzenie, że braków jej nie usunięto w terminie. Jest to równoznaczne z brakiem przesłanki odrzucenia skargi na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy podziela przy tym stanowisko wyrażone w postanowieniu z 9 października 2014 r., IV CZ 61/14, że od profesjonalnego pełnomocnika można oczekiwać znajomości przepisów postępowania, w tym przepisu określającego ustawowy termin do dokonania czynności, jednak w rozważanym wypadku, ze względu na wadliwą konstrukcję wezwania, niespełnienie tego oczekiwania nie może spotkać się z sankcją procesową.

3. Nie miał też racji Sąd Okręgowy uznając, że w sytuacji, kiedy strona postępowania wskazała wartość przedmiotu postępowania, niewyjaśnienie sposobu jej skalkulowania stanowi brak formalny.

Spełnieniem wymagania formalnego wskazanego w art. 398⁴ § 3 k.p.c. jest samo oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia, nawet gdy jest ono błędne. Wskazanie w skardze kasacyjnej kwoty, która według skarżącego jest wartością przedmiotu zaskarżenia, jest spełnieniem tego wymagania i nie może być potraktowane jako brak formalny podlegający usunięciu. W takim wypadku możliwe jest jedynie sprawdzenie przez sąd wartości przedmiotu zaskarżenia, a nie ponowne wzywanie strony do jej wskazania. Wezwanie strony do uzupełnienia braku na podstawie art. 398⁶ § 1 k.p.c. jest dopuszczalne tylko w razie niewskazania przez nią wartości przedmiotu zaskarżenia.

Sąd może jednak przyjąć, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest inna niż wskazana w skardze kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 19 lutego 2004 r., II UZ 74/13, OSNP 2015, nr 7, poz. 104). Zadaniem sądu drugiej instancji jest sprawdzenie wartości przedmiotu zaskarżenia, gdy jest on niejasny. W tym celu może posłużyć się wszelkimi możliwymi sposobami, w tym samodzielnie przeprowadzić działania matematyczne według algorytmu wyznaczonego przez obowiązujące przepisy (zob. postanowienie SN z 22 lutego 2018 r., II UZ 120/17).

Sąd drugiej instancji i Sąd Najwyższy, mogą zatem weryfikować prawidłowość wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (postanowienia SN: z 24 maja 2001 r., IV CZ 20/01; z 21 listopada 2001 r., I CZ 152/01; z 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004, nr 1, poz. 11). Zakres sprawdzenia ogranicza się do badania, czy strona prawidłowo podała wartość tej części przedmiotu sporu, która odpowiada zakresowi zaskarżenia kasacyjnego (postanowienie SN z 26 marca 2015 r., V CZ 2/15).

4. Myli się również Sąd Okręgowy co do daty uzupełnienia brakującej opłaty od skargi kasacyjnej. Z potwierdzenia przelewu znajdującego się w aktach sprawy (k. 2114) wynika, że opłata ta została uiszczona w przewidzianym na tę czynność terminie, gdyż nastąpiło to w dniu doręczenia pełnomocnikowi skarżących wezwania do usunięcia braków formalnych wniesionej skargi.

5. W tej sytuacji odrzucenie skargi kasacyjnej przez Sąd Okręgowy należy w okoliczność rozpoznawanej sprawy uznać za niezasadne. Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd. 1 w zw. z art. 394¹ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie, prostując w nim uprzednio na podstawie art. 350 § 3 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. sygnaturę akt.